

Kultur- ja
dásseárvodepartemeanta

Doaibmaplána

Ráđđehusa doaibmaplána sohkabealle- ja seksualitehta- mánnggabealatvuodá várás (2023–2026)

Sisdoallu

Lhbt+ sátnelistu

Go skánnet QR-koda, de gávnnet doabačilgehusaid mat gusket sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuhtii.

Ovdasátni	5
Hástalusat	8
Mihttu 1: Bajdit bonjuolbmuid eallinkvalitehta	13
Mihttu 2: Sihkkarastit bonjuolbmuid rivttiid	17
Mihttu 3: Oččodit stuorát dohkkeheami sohkabealle- ja seksualitehtamáŋggabealatvuhtii	21
Áŋgiruššansuorgi 1: Bonjuolbmot geain lea minortehtaduogáš ja bonjuolbmot oskkuservošiin	25
Áŋgiruššansuorgi 2: Transolbmot ja olbmot, geaid sohkabealli ii kongruere identitehtain	29
Áŋgiruššansuorgi 3: Buohkaid fáttmmasteaddji valáštallan	32
Áŋgiruššan Norgga olggobealde	35

Ovdasátni

Riika ii leat albma lánkai friddja ja demokrátalaš, jus eat sihkkarastte riikka ássiid vuodđoolmmošvuoigatvuođaid – nu ahte besset leat nu go guhtege lea – ja eallit friddja, iešráđálaš eallimiid.

Mii eat leat vel joksán mihtuid dan ektui ahte mis livččii friddja, fáttmasteaddji ja oadjebas servvodat buohkaide. Eat Norggas ge. Menddo ollu bonjuolbmot ellet buori eallinárvvu ja buriid eallineavttuid haga.

Ollu bonjuolbmui lea gullevašvuohta oskku- ja eallinoaidnoservošiidda, ja muhtimat vásihit hástalusaid dan dáfus makkár oainnut oskku-servošis leat sohka-beali dahje seksualitehta birra. Bonjuolbmot geain lea etnalaš minoritehtaduogáš sáhttet vásihit vealaheami ja marginaliserema sihke minoritehtaduogáža

geažil ja danne go spiehkastit sohka-beali ja seksualitehta norpmain. Transolbmot vásihit hástalusaid eallindiliineaset erenoamážit psyhkalaš dearvvašvuođa ja vealaheami dáfus. Maiddái valáštallamis lea homofobiija ja transfobiija. Mánáidvaláštallan galgá leat oadjebas arena buohkaide, muhto ii leat álo nu.

Olles máilmmis oaidnit ovdáneami, muhto maiddái duođalaš hedjonemiid nissoniid, etnalaš minoritehtaid ja bonjuolbmuid rivttiin. Sohka-bealle- ja seksualitehtamánnggabearlatvuođa ángiruššamis lea riikkaidgaska-saš fokus. Norga dáhttu ovtta eará Davviriikkaiguin leat láidesteaddjin dasa, ahte olmmošvuoigatvuođat, friddjavuohta ja mánnggabearlatvuohta livčče buot olbmuid buorin seamma dásis.

Ovdasátni

Lávwordat čuovganeapmái geassemánu 25. beavvi Oslo Pride oktavuodas 2022 lei falleheapmi, mas guokte olbmo gottáhalle ja 26 olbmo roasmuohuvve. Lea dehálaš ahte mii ovttas čájehat vuoimmi buotlágan ekstremisma vuostá.

Ođđa doaibmaplána sohkabealle- ja seksualitehtamánggabealavuodá várás 2023 -2026 galgá leat mielde bajideame bonjuolbmuid eallinárvvu, sihkkarastit sin rivttiid ja váikkuhit dasa ahte sohkabealle- ja seksualitehtamángga-

bealatvuohta oažžu eanet dohkkeheami. Plánas leat vuoruhan doaibmabijuid bonjuolbmuide dakkár surggiin Norggas, main leat stuorra hástalusat.

Doaibmaplána doaibmabijut čađahuvvojit gustovaš bušeahhtarámmaid siskkobealde. Doaibmaplána lea dynámalaš, mii mearkaša ahte lea liiba ođasmahttit plána doaimmaid ja ahte ođđa doaimmaid sáhtta váldit mielde dárbbu mielde. Doaimmaid birra čállet dasto stáhtusraporttaid plánaáigodagas.

Mii illudit ráđđehusa bealis viidáset bargui,

Anette Trettebergstuen
Kultur- ja dásseárvoministtar

Marte Mjøs Persen
bargo- ja searvadahttinministtar

Kjersti Toppe
mánáid- ja bearašministtar

Bjørn Arild Gram
suodjalusministtar

Ingvild Kjerkol
dearvašvuoda- ja fuolahanministtar

Emilie Enger Mehl
justis- ja gearggusvuodaministtar

Sigbjørn Gjelsvik
gieldda- ja guovloministtar

Tonje Brenna
máhttominsttar

Ola Borten Moe
dutkan- ja alit oahpu ministtar

Anniken Huitfeldt
olgoriikaministtar

Anne Beathe A. Tvinnereim
ovddidanministtar

Oslo, ođđajaegemánu 27. b. 2023

«Ođđa doaibmaplána sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuoda várás galgá leat mielde bajideame bonjuolbmuid eallinárvu, sihkarastit sin rivttiid ja váikkuhit dasa ahte sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuoha oažžu eanet dohkkeheami.»

Hástalusat

«Ollu bonjuolbmot deaividit ain ovdagáttuiguin, vealahemiin ja vašširihkolašvuodain.»

Norga lea badjin dásseárvosaš riikkaid statistihkas. 2002 Norga bođii njealjádin The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA) Europe¹ arvedávgekárttas. Dutkamat čájehit ahte ollu bonjuolbmot Norggas ellet buori dilis, ja ollu ovdánanlávkkat leat dahkkojuvvon bonjuolbmuid dili ektui sihke Norggas ja mángga Eurohpá riikkas. Seammás vásihit ain stuora hástalusaid.

Ollu bonjuolbmot deaividit ovdagáttuiguin, vealahemiin ja vašširihkolašvuodain. «Homo» adno cielossátnin Norggas,² ja erenoamážit transolbmot vásihit garra cielaheami. Mis lea ain ollu barganláhka ovdalgo lea dievas dohkeheapmi sohkahealle- ja seksualitehtamánngabealatvuoda ektui Norggas, ja ovdalgo bonjuolbmuid leat seamma buorit eallinárvvut go álbmogis muđui.

Bonjuolbmuid eallinárvovariábelat leat viehka ollu heajubut go álbmogis muđui, čájehit Statistihkalaš guovddášdoaimmahaga (SSB) logut. SSB 2022 eallinárvvoiskosis dovddahit 48 % sis, guđet eai leat heterofiillat, ahte sii leat unnán duhtavaččat iežaset psyhkalaš dearvašvuodain, ja heterofiillaid gaskkas ges vástidit 25 % dan seamma.³ Eallindilleguorahallan bonjuolbmuid gaskkas čájeha mearkkašahtti hástalusaid eallindiliin, erenoamážit bifiila ja

transolbmuid gaskkas.⁴ Nationála oadjebasvuodaguorahallamis jagi 2020 dovddahedje birrasiid 15 % bonjuolbmuid ahte sii maņemus jagi ledje vásihan vašširihkolašvuoda.⁵

Bolesat dahket buori ja dehálaš barggu min oktasaš dorvovolašvuoda ovddas, ja 80 % álbmogis árvoštallet Bolesiid álbmotguorahallamis ahte sis lea hui buorre dahje oalle buorre luohhtevašvuoha bolesiidda.⁶ Bolesat čađahedje jagi 2022 sierra guorahallama oažžun dihte máhtu bonjuolbmuid luohhtevašvuodas bolesiidda.⁷ Das bohtá ovdan ahte 37 proseantta navdet sis lea hui alla dahje oalle alla luohhtámuš ahte bolesat vuhtiiváldet sin dárbbuid bonjuolmmožin. 30 proseantta dovddahit ahte sis lea hui unnán dahje oalle unnán luohhtevašvuoha. Guorahallan čájeha viidáset ahte hui ollu bonjuolbmot vásihit vašširihkolašvuoda dahje cielaheami. Olles 40 proseantta mitalit ahte leat vásihan vašširihkolašvuoda guokte maņemus jagi. Dušše gávccit proseantta 40 proseanttas leat dieđihan ášši bolesiidda. Dasa leat mángga siva, muhto dehálaš siva lea jáhkkinis ahte ii oro leame áhpu. Dat lea hástalusán sihke bonjuolbmuid, bolesiidda ja servvodahkii ollislaččat. Norgga bolesat galget leat bolesat buohkaide ja sis galgá leat olles álbmoga luohhtevašvuoha.

¹ ILGAs arvedávgekártta dieđiha jahkásaččat bonjuolbmuid rivttiid stáhtusa Eurohpás.

² Slaatten, H. ja Gabrys, L. (2014). Gay-Related Name-Calling as a Response to the Violation of Gender Norms. *The Journal of Men's Studies*, 22(1), 28–33.

³ Statistihka guovddášdoaimmahat (2022). Tabealla 13769: Olbmuid lohku seksuála soju vuodul, statistihkkavariábel, jahki ja duhtavašvuoha (Statistikkbanken). Oslo/Kongsvinger: Statistihka guovddášdoaimmahat.

⁴ Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E. ja Holmelid, Ø. (2021). Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020. Bergen: Universitetet i Bergen.

⁵ Løvgren, M., Høgestøl, A. ja Kotsadam, A. (2022). Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020. NOVA-rapport 2/22. Oslo: NOVA.

⁶ Kantar Public (2022). Bolesiid álbmotguorahallan 2021.

⁷ Guorahallan čađahuvvui Oslo Pride 2022 oktavuodas ja sullii 10 000 olbmo vástidedje dasa. Guorahallan vuodduvuvui iešrekruteremii iige leat representatiiva oassi álbmogis.

Lea positiivvaláš oaidnit ovdáneami manname rievttis guvlui mángga riikkas bonjuolbmuid rivttiid suddjema ja ovtadássásaš meannudeami ektui.⁸ Goitge vásihit bonjuolbmot stigmatiserema, vealaheami, veahkaválddálašvuoda ja sahte dohko giddagassii bidjamiid. Lagabui 70 riikkas lea homofiliija ain rihkolaš, ja ollu riikkain leat lágat mat gildet organisašuvnnaid bargamis bonjuolbmuid olmmošvuoigatvuođaid ovddidemiin dahje ráddjejit sátnefriidjavuođa seammá sohka-beali gaskasaš relašuvnnaid ja sohka-bealmággabealatvuođa birra. Humaniteara heahdediliin vásihit joavkkut mat ovdal juo leat rašes dilis, ovdamearkka dihte bonjuolbmot, erenoamáš garra diliid. Bonjuolbmuid vealaheapmi lea mángga sajis oktavuodas obbalaš demokratiija ja olmmošvuoigatvuođaid hedjonemiin, mii fuolastahtuhtá min sakka.

Bonjuolbmot geain lea minoritehtaduogáš ja bonjuolbmot oskkuservošiin

Dutkan čájeha ahte gullevašvuohta mángga unnitlohkui sáhhtá buktit erenoamáš hástalusaid ja veadjá mielddisbuktit mánggadáfot dahje guovttegeardán vealaheami. 2020 eallindilleguorahallan čájeha ahte erenoamážit transolbmot, muhto maiddái bifiila dievddut ja nissonat, vásihit vealaheami mángga ášši geažil.⁹ Ovdamearkka dihte vásihit ollu bonjuolbmot geain lea etnalaš minoritehtaduogáš, vealaheami sihke etnalaš minoritehtaduogáša vuođul ja maid danne go spiehkastit sohka-beali ja seksualitehta norpmain.

Guorahallamat čájehit viidáset ahte bonjuolbmot, geain lea etnalaš minoritehtaduogáš,

vásihit rasismma, homofobii ja ovdagáttuid.¹⁰ Dutkkus «Levekår blant skeive med innvandringsbakgrunn i Norge» (Dakkár bonjuolbmuid eallindilleguorahallan, geain lea sisafárrenduogáš Norggas) čájeha ahte 22 proseantta vástideddjiin leat geahččalan heakkaset váldit, ja ahte 30 proseantta dávjá dovdet iežaset oktonassan.¹¹ Muhtin raporttas jagi 2022 ovdanbuktojuvvo, ahte dilálašvuođat dorvoohcciid vuostáiváldinbáikkis, oahpistanprográmmas ja rávisolbmuidoahpus leat erenoamáš hástaleaddjit bonju dorvoohcciid.¹² Dulkkaid geavaheapmi máinnašuvvo maid eahpedorvvolažžan.

Raporttain maid mitaluvvo ahte Sámi nuorra bonjuolbmot, geain lea sámi duogáš, vásihit jávohisvuođa seksuála soju, sohka-beallevovdomearkkaid, sohka-beallevovddaheami ja sohka-beallevovdomearkkaid hárrái, juoga mii čatnasa earret eará árbevirolaš sohka-beallevovdomearkkaid, heteronormatiiva vuordámušaide ja lestadiánismma sajádahkii. Dutkamušat čájehit ahte sáhhtá leat váttis eallit bonjuolmmožin sámi birrasiin, muhto ahte dilli dattege lea buorránan, earret eará mángga sámi bonju ovdagova geažil. Dasa lassin lágiduvvo Sámi Pride jahkásaččat, mii lea mielddisbuktan eanet oinnolašvuođa ja dohkkeheami.¹³

Dutkamušat čujuhit ahte bonjuolbmot, geain leat doaimmashehttejumit, leat vásihan negativvaláš fuomášumi, givssideami ja vealaheami, ja ahte oallugat vásihit iežaset oaidnemeahttu-min ja oktonassan. Olbmot, geain leat bistevaš doaimmashehttejumit vásihit dávjat vaššicealkámušaid go olbmot, geain eai leat bistevaš

⁸ Mendos, L.M., Botha, K., Lelis, R.C., de la Peña, E.L., Savelev, I. ja Tan, D. (2020). State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update. Genève: ILGA World.

⁹ Anderssen ja earát. (2021).

¹⁰ Geahča earret eará Eggebø, H., Karlstrøm, H. ja Stubberud, E. (2020). Diskriminering og sosial ekskludering av skeive med innvandrerbakgrunn. Tidsskrift for kjønnsforskning, 44(2), 132–152.

¹¹ Eggebø, H., Stubberud, E. ja Karlstrøm, H. (2018). Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge. Bodø: Nordlandsforskning.

¹² Akin, D., Wold, L.K., Stokke, M. ja Skarli, J.B. (2022). På leting etter trygghet: Integrering av LHBTIQ+-flyktninger i Norge. Lillehammer: Østlandsforskning.

¹³ Stubberud, E., Prøitz, L. ja Hamidiasl, H. (2018). Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av kommunale helsetjenester, ja Løvdal, A. (2014). The silence in Sápmi – and the queer Sami breaking it. Masterduttkus: UiT.

doaimmashehttejumi, geahčakeahtta dasa lea go hehttejupmi oidnosis vai ii.¹⁴

Bonjuolmmoš, gii leat mielde oskkuservošis, sáhtta vásihit hástaleaddji dili, earret eará danin go ollu oskkuservošat – dahje ovttas-kas olbmot dahje joavkkut oskkuservošis – eai dohkket sohkabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuoda. Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtta lea čađahan smávit kártema mii čujuha dan guvlui ahte Norggas barget konverterenterapiijain, maiddá vuolleahkásaččaide. Dat dáhpáhuvá váldoáššálaččat oskkuservošiin ja -organisašuvnnain ja oskkolaš bearašiin.

Transolbmot ja olbmot, geaid sohkabealli ii kongruere identitehtain

Guorahallamat guottuid birra čájehit ahte Norgga álbmogis leat eanet posiitiiva guottut bonjuolbmuid däl go 15 jagi áigi.¹⁵ Dattetge álbmogis leat ain negatiiva guottut olbmuid hárrái geat spiehkastit sohkabeali ja seksualitehta norpmain. Earret eará jagi 2022 dahkon guorahallan guottuid birra čájeha, ahte 12 proseantta álbmogis dovddahit alddiset negatiiva guottuid transolbmuid.¹⁶ Seammás bonjuolbmuid eallindilleguorahallan 2020 čájeha ahte transolbmot gullet dan jovkui bonjuolbmuid gaskkas, guđet vásihit eanemusat vealaheami, veahkaválddálašvuoda ja psyhkalaš váttuid.¹⁷

Seamma guorahallan čájeha ahte okta njealji transolbmot leat vásihan njuolggoveahkaválddiáitagiid, man sáhtta buohtastahttit dainna ahte 14 proseantta cisolbmuid, geat

serve guorahallamii, leat vásihan dan seamma.¹⁸ Transolbmuid gaskkas ledje 40 proseantta vásihan negatiiva kommentáraid bargosajis mañemus viđa jagis.

Eallindilleguorahallamis dovddahedje transolbmot eanet go eará bonjuolbmot duhtatmeahttunvuoda eallimiin, ja okta golmma transolbmot logai iežas geahččalan heakkas váldit. Dearvvašvuodaveahki viidodagas ja kvalitehtas lei stuora váikkuhus eallindillái ja eallinkvalitehtii. Dearvvašvuodafálaldagat olbmuid, geain sohkabealli ii kongruere identitehtain, lea guhká leamaš váilevaš.

Bonjuolbmot valáštallamis

Valáštallan lea okta mañemus sosiála arenain, main juogadit olbmuid sohkabeali vuodul. Dutkan čájeha ahte birrasiin, main sohkabealit sirrejuvvojit, sáhtta leat váddásit spiehkastit sohkabeali ja seksualitehta norpmain, go eará arenain.¹⁹ Dušše njealje proseantta homofiila dievdduin lohket iežaset leat mielde muhtin valáštallansearvvis vahkkosaččat dahje dávjjibut, vástideaddji logut lesba nissoniid gaskkas leat 16 proseantta ja sullii 10 proseantta bifila nissoniid ja dievdduid gaskkas.

Dutkan ja guorahallamat čájehit ahte valáštallamis lea árbevirolaččat leamaš čavga oaidnu maskulinitehtii, ja dat lea nanosmahtán stereotyhpalaš oaiviliid ja hehtten olbmuid muitaleames ahte sii eai leat heterofiillat.²⁰ Okta golmma bifila dievddus eai leat rahpasat seksuála sojuset birra valáštallanserviin. Goasii okta viđa transnisonis dieđiha seamma.

¹⁴ Eggebø, H., Stubberud, E. ja Anderssen, N. (2019). Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge. Bodø: Nordlandsforskning.

¹⁵ Bufdir (2022). Holdninger til lhbtq-personer (neahttasiidu). Oslo: Bufdir. Vižojuvvon https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtq/holdninger/

¹⁶ Opinion (2022). Befolkningens holdninger til LHBTIQ-personer. Raporta jearahallamis.

¹⁷ Anderssen ja earát. (2021).

¹⁸ Seammá sajis go ovddit.

¹⁹ Eggebø ja earát. (2019).

²⁰ Eng, Heidi (2003). Sporting Sexuality. Om iscenesettelse av kjønn og seksualitet i idretten. Nákkusgirji: Norges idrettshøgskole, ja Norges fotballforbund (2012). Skeiv fotball. Homofile og lesbiske erfaringer fra ungdomsfotballen: Norges fotballforbund.

MIHTTU 1:

Bajidit bonjuolbmuid eallinkvalitehta

OASSEMIHTUT:

- Buoridit bonjuolbmuid psyhkalaš dearvvašvuođa
- Nannet eaktodáhtolaš organisašuvnnaid, mat ovddidit sohka-bealle- ja seksualitehtamánggabealatvuođa
- Guhkesáiggi ja vuogádatlaš barggu bokte ovddidit buori gelbbolašvuođa sohka-bealle- ja seksualitehtamánggabealatvuođas almmolaš sektoris sihkkarastin dihte ovttáárvosaš almmolaš bálvalusaid

Doaibmabidju 1:
Lasihit juolludemiid eaktodáhtolaš organisašuvnnaide

Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtta (Bufdir) hálddaša doarjjaortnega, mainna galget nannet sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuođa Norggas ja maid váikkuhit dasa ahte bonjuolbmuid eallindilli ja eallinkvalitehta buorrána. 2023:s nanne ráđdehus juolludanortnega, mainna dorjot organisašuvnnaid barggu sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuođa ovddas.

Doaibmabidju 2:
Ásahit doarjjaortnega psykalaš dearvvašvuođa várás

Sierra doarjjaortnet ásahuvvo nannen dihte ángiruššama bonjuolbmuid psykalaš dearvvašvuođa ovdii. Doarjjaortnet oaiv-vilduvvo earret eará psykalaš dearvvašvuođa ja gárrensuorggi geavaheaddji- ja oapmahašorganisašuvnnaide.

Doaibmabidju 3:
Joatkit barggu buohkaid fátmmasteaddji sátnegeavaheami ovdii dearvvašvuođa- ja fuolahusbálvalusas ja bátnedearvvašvuođabálvalusas

Dearvvašvuođahálddahus ođasmahttá ain viidáseappot diehtujuokkima, njuolggadusaid ja eará norpmaid biddji buktagiid, mat lámhččojuvvojit iešguđet bálvalusaid várás ja álbmogii Helsenorge.no ja Helfo bokte, nu ahte dain lea buot sohabealleid ja seksualitehtamánggabealatvuođa fátmmasteaddji sátnegeavaheapmi.

Doaibmabidju 4:
Sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuohta galgá vuhtiiváldot go ovddidit ovttárvosaš almmolaš bálvalusaid

Ráđdehus galgá ovttárvosaš almmolaš bálvalusaid ovddideames fuolahit ahte sohabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuohta vuhtiiváldojuvvo.

Doaibmabidju 5:
Doalahit jeavddalaš gulahallama KS:in bonjuolbmuid dásseárvobarggu

Kultur- ja dásseárvoministtar áigu bilaterála ráđđádallančoahkkimis Suohkansektora organisašuvnnain (KS) ságaškuššat mo stáhta ja suohkansektor sáhttet ovttarádiid ovddidit dásseárvvu servvodagas, ja dan oktavuodas maidái bonjuolbmuid dásseárvvu.

Doaibmabidju 6:
Nannet suohkaniid dásseárvobarggu bargoaddin

Kultur- ja dásseárvoministara bilaterála ráđđádallančoahkkimis Suohkansektora organisašuvnnain (KS) galgá suohkaniid bargu dásseárvvu ovdii ja ii-vealaheaddji bargoaddin leat erenoamáš fáddán.

Doaibmabidju 7:

Árvvoštallat man muddui skuvllain dárbbasit eanet gelbbolašvuoda sohkabealle- ja seksualitehta- mánggabealatvuodas

Ráđđehus áigu árvvoštallat man muddui oahpaheaddjit dárbbasit lasi gelbbolašvuoda lhbt+ fáttáin ja vejolaččat maid nannet gelbbolašvuodafálaldaga dán suorggis.

Doaibmabidju 8:

Geavahit eksplisihhta sohkabealleperspektiivva stuoradiggedieđáhusas universitehta- ja allaskuvlasektora profešuvdnaoahpuid hárrái

Ráđđehus áigu ovttas universitehta- ja allaskuvlasektoriin árvvoštallat doaibmabijuid, maiguin sáhttet váikkuhit ahte studeanttat olahit suorggi oahppanjokso-siid, nu mo dat bohtet ovdan oahpuid rámmaplánain ja nationála njuolggadusain. Dieđáhusas Stuoradiggái universitehta- ja allaskuvlasektora profešuvdnaoahpuid birra galgá leat eksplisihhta sohkabealle- ja mánggabealatvuodaperspektiiva oahpuide rekrutteremis.

Doaibmabidju 9:

Fuolahit buriid diehtogaskkustemiid ung.no neahttasiiddus

Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtta (Bufdir) ja Dearvvašvuodadirektoráhtta (Hdir) galget ung.no-neahttaresurssa bokte juohkit dieđuid seksuála soju, sohkabealleidentitehta, sohkabealledovdda-

heami ja sohkabealledovdomearkkaid birra Norgga mánáide ja nuoraide, nu ahte dat sisdoallá maid dieđuid bonjuolbmuid seksuála ja psykalaš dearvvašvuoda birra.

Doaibmabidju 10:

Ásahit digitála “arvedávgeportála”

Ráđđehus áigu ásahit neahttasiiddu, mii čohkke resurssaid, mat leat olámuttus ja mat bajidit gelbbolašvuoda sohkabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuoda hárrái. Neahttasiidu ráhkaduvvo suohkaniidda ja fylkasuohkaniidda bargoaddin ja almmolaš eiseváldin ja maid earáide, geat fáallet almmolaš bálvalusaid báikkálaš ja regiovnalaš dásis.

Doaibmabidju 11:

Nannet bolesiid gelbbolašvuoda

Lea dárbu bajidit gelbbolašvuoda ja máhtu sohkabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuodas sihke bolesiid siskkáldas barggus ja maid olggaldas barggus, man olis bolesat doaimmahit bargguid ja deaividit álbmogiin iešguđet arenain. Bolesat galget gulahallat ja dasto ovttasbarggus lhbt+-organisašuvnnaiguin vuolggahit johtui gelbbolašvuodadoaimmaid (ovdamearkka dihte webináraid, kurssaid, e-oahpahusa), maid dat fáallet bolesbargiide.

MIHTTU 2:

Sihkkarastit bonjuolbmuid rivttiid

OASSEMIHTUT:

- Vuostálastit vašširihkolašvuoda bonjuolbmuid vuostá
- Fátmmasteaddji bargoeallin bonjuolbmuide
- Geldit konverterenterapiija
- Dohkkehit olbmuid iežaset vásáhusa sohkaabealleidentitehtas

Doaibmabidju 12:
**Ovddidit láchkaevttohusa
konverterenterapiija giieldimii**

Ráđđehus ovddida 2023 giđa láchkaevttohusa konverterenterapiija giieldima birra.

Doaibmabidju 13:
**Nannet bolesiid
easttadandoaimmaid oahpahusa
ja bagadusa bokte**

Nationála gelbbolašvuodabiras vašširihkolašvuodas galgá leat mielde bajideamen bolesguovlluid máhtolašvuoda ja gelbbolašvuoda vašširihkolašvuodas. Gelbbolašvuodabiras čađaha oahpahusa bolesguovlluide nannen dihtii bolesiid nationála vašširihkolašvuoda eastadanja hehttenbarggu, mii sisdoallá maiddái vašširihkolašvuoda bonjuolbmuid vuostá.

Doaibmabidju 14:
**Viidásit ovdánahttit váidojuvvon
vašširihkolašvuoda statistihka ja
analysaid**

Bolesdirektoráhtta lea guhkit áiggi ráhkadan jahkásaš analysa vašširihkolašvuodas ja nu čuvvon man ollu leat váidagat ja áššit, mat meannuduvvojit rievttis. Nationála statistihka galgá ovddidit viidáset addin dihteeanet máhtolašvuoda das mo iešguđet joavkkuide čuoheá vašširihkolašvuodta, mas vealaheapmi seksuála soju, sohkabealleidentitehta ja sohkabealleidovddaheami geažil lea oassin.

Doaibmabidju 15:
**Ásahit bolesiid ja
bonjuolbmuid gulahallama ja
deaivvadanbáikkiid**

Bolesat galget addit álbmogii buoret vejolašvuodaid beassat mitalit makkár vuordámušat sis leat bolesiidda. Bolesat galget sihke nationála ja báikkálaš dásis álggahit gulahallama ja ásahit heivvolaš deaivvadanbáikkiid iešguđet álbmotjoavkuiguin. Dat lea dehálaš sihke sihkkarastin dihtii guovttebealat dieđuidlonuheami ja oktavuodaid ja luohhtevašvuoda huksemii.

Doaibmabidju 16:
Váldit mielde
sohkabealledovddaheami
vealahanvuodđun dásseárvo- ja
vealahanláhkii

Ráđđehus áigu ovddidit evttohusa, man mielde fátmmastit “sohkabealledovddaheami” sierra vealahanvuodđun dásseárvo- ja vealahanláhkii ja vejolaččat eará lágaide.

Doaibmabidju 17:
Čielggadit goalmát juridihkalaš
sohkabeallekategoriija ásaheami

Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtta (Bufdir) lea ožžon bargun čielggadit goalmát juridihkalaš sohkabeallekategoriija. Čielggadeapmi galgá geigejuvvot ráđđehussii 2023 mielde.

Doaibmabidju 18:
Bajidit NAV bargiid
gelbbolašvuoda

Bargo- ja čálgoetáhtta galgá láchčit diliid dasa, ahte váldet mielde máhtolašvuoda sohkabealle- ja seksualitehtamánggabearlatvuodas iežaset gelbbolašvuodabarggus, nannen dihte etáhta cuokka váikkuhit buori ja fátmmasteaddji bargoeallimii. Bargo- ja čálgoetáhtta galgá hábmet obbalaš njuolggadusaid dasa, ahte bargogaskkusteami oktavuodas ii dáhpáhuva vealaheapmi. Dasa fátmmastit mielde mánga geavaheaddjjoavkku, maddái bonjuolbmuid.

Doaibmabidju 19:
Buoridit bonjuolbmuid
bargobiras- ja
bargodearvvašvuodastatistihka

Ráđđehus áigu buoridit bonjuolbmuid bargobiras- ja bargodearvvašvuodastatistihka dan bokte ahte árvalit sohkabealleidentitehta Bargoeallima eallindilleguorahallama variábelin. Boahhte eallindilleguorahallama gažaldagaid ođasmahttet 2024:s.

MIHTTU 3:

Oččodit stuorát dohkkeheami sohkabealle- ja seksualitehta- mánnggabealatvuhtii

OASSEMIHTUT:

- Sihkarastit vuogádatlaš ja guhkesáiggi gelbbolašvuodaovddideami sohkabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuodas eallinagiperspektiivvas
- Láhčit máhtu bonjuolbmuid vásihusain almmolaš sektora olámuddui
- Čalmmustahttit bonjuolbmuid dáidaga, kultuvrra ja historjjá olles álbmogii
- Ovddidit álbmogii eanet posiitiiva guottuid bonjuolbmuid ektui

Doaibmabidju 20:
**Ovddidit DjO-doaimmaid,
maiguin buoridit máhttovuođu**

Doaibmabijuin ovddidit áigequovdilis, dutkanvuđot máhttovuođu sohkaabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuodas sektoreiseválddiide ja bálvalussurggiid ángiruššamii dásseárvvu beales ja vealaheami vuostá. Dutkan, man fáddán leat bonjuolbmot geain lea minortehtaduogáš, bonjuolbmot oskkuservošiin, transolbmot, olbmot geain sohkaabealli ii kongruere identitehtain ja buohkaid fátmasteaddji valášhtallan galgá vuoruhuvvot.

Doaibmabidju 21:
**Čohkket máhtolašvuoda
vuorrasit bonjuolbmui**

Go Norga jođihii Davviriikkaid dásseárvoministariid ráđi, mii bargá dásseárvvu ja LGBTI ovddas 2022:s, de álggahuvvui prošeakta man olis čohkkejit máhtu vuorrasit bonjuolbmuid eallinkvalitehtas ja eallindilis Davviriikkain. Prošeakta čađahuvo Nordisk information för kunskap om kön (NIKK, Davviriikkalaš diehtujuohkin sohka-beali birra) bokte ja galgá loahpahuvvot konferánssain skábmamánu 2023.

Doaibmabidju 22:
**Ovdánahttit indikáhtoriid
maiguin mihtidit ovdáneami**

Indikáhtorat maiguin mihtidit bonjuolbmuid dili ovdáneami Norggas galget ovdánahttot.

Doaibmabidju 23:
**Nannet seksualitehtaoahpahusa
mii fátmasta lhbt+**

Ráđđehus áigu joatkit barggu, man olis dorjot seksualitehtaoahpahusa skuvllas.

Ráđđehusa vuodđodoarjaga ožžot jagi 2023 FRI, Rosa kompetanse skole, Rosa kompetanse barnehage, Skeiv ungdom, Sex og Politikk ja Blikk.

Doaibmabidju 24:
**Sihkkarastit vuogádatlaš ja
guhkesáiggi máhttoovddideami
suodjalussektoris**

Ráđđehus galgá bargat dan ala ahte bajidit sohkaabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuoda máhtolašvuoda suodjalussektoris. Okta vuohki sáhtá leat lasihit sohkaabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuoda Suodjalusa skuvllaid oahppoplánaide, ja ásahit e-oahpahusa sohkaabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuoda birra suodjalussuorggis.

Doaibmabidju 25:
**Guorahallat medisiinnalaš divššu
praksisa mánáid ektui, geain lea
riegádeami rájes eahpesihkkaris
gorutlaš sohkaabealleovdáneapmi**

Eahpesihkkaris gorutlaš sohkaabealleovdánahttimii riegádeami rájes (dárogeillii medfødt usikker kroppslig kjønnsutvikling, DSD) gullet mánga hárvenaš dili, mat čatnasit eahpečielga sohkaabealleovdáneapmái. Ráđđehus áigu geahčadit otná praksisa mo guorahallet ja dikšot mánáid, geain lea riegádeami rájes eahpesihkkaris somáhtalaš sohkaabealleovdáneapmi, ja árvvoštallat dárbbášuvvogo nationála fágalaš normeren. Árvvoštallojuvvo maiddái dárbbášago nannet praksisa fágalaš rámma ja lea go dárbu lágain nannet vel eanet go mii dálá njuolggadusvuodus lea.

ÁNGIRUŠŠANSUORGI 1: **Bonjuolbmot geain lea minoritehtaduogáš ja bonjuolbmot oskkuservošiin**

MIHTUT:

- Bajidit daid bonjuolbmuid eallinkvalitehta, geain lea minoritehtaduogáš ja geat leat mielde oskkuservošiin
- Nannet sohkaabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuoda dohkkeheami minoritehtabirrasiin ja oskkuservošiin
- Bajidit áššáiguoskevaš aktevrraid ja olles álbmoga máhtolašvuoda bonjuolbmuid dili birra, geain lea minoritehtaduogáš ja geat leat mielde oskkuservošiin
- Oadjebas deaivadanbáikkid, main gulahallat sohkaabealle- ja seksualitehtamánggabealatvuodas

Doaibmabidju 26:
**Doarjut oskku- ja
eallinoaidnoservošiid
lhbt+prošeavttaid**

Ráđđehus addá doarjaga Oskku- ja eallinoaidnoservošiid ovttasbargoráđđái (OEO, dárogillii Samarbeidsrádet for tros- og livssynssamfunn, STL) prošeaktii lhbt+ birra oskku- ja eallinoaidnoservošiin. Prošeakta galgá bidjat vuodu gulahallamii lhbt+ áššiin oskku- ja eallinoaidnoservošiid ja lhbt+- organisašuvnnaid gaskka. Doaibmabidju čatnasa maiddái OEO jotkkolaš bargui negatiiva sosiála kontrolla vuostá.

Doaibmabidju 27:
**Máhtolašvuodabajideapmi
oskku- ja eallinoaidnoservošiin**

Oassin lhbt+ prošeavttas oskku- ja eallinoaidnoservošiin áigu Oskku- ja eallinoaidnoservošiid ovttasbargoráđđi ráhkadit ságastallan-/kursafáldaga lhbt+ hárrái servošiid atnui.

Doaibmabidju 28:
**Oskku- ja eallinoaidnoservošiin
čohkket dieđuid guottuin
bonjuolbmuid vuostá**

Prošeavttas lhbt+ birra oskku- ja eallinoaidnoservošiin áigu Oskku- ja eallinoaidnoservošiid ovttasbargoráđđi čohkket dieđuid oskku- ja eallinoaidnoservošiid guottuid birra bonjuolbmuid ektui.

Doaibmabidju 29:
**Lágidit regiovnnalaš ja
báikkálaš kurssaid oskku- ja
eallinoaidnoservošiidda**

Riikka oskku- ja eallinoaidnoservošiin veadjá leat iešguđetlágan gelbbolašvuotta. Ráđđehus áigu addit vejolašvuodaid regiovnnalaš kurssaid ja fágabeivviid čađaheapmái lhbt+ birra oskku- ja eallinoaidnoservošiin, vai gelbbolašvuotta lassána.

Doaibmabidju 30:
**Jahkásaš gulahallančoahkkimat
Sámedikkiin sámi bonjuolbmuid
dili birra**

Ráđđehus galgá jahkásaččat čoahkkimastit Sámedikkiin dainna ulbmiliin ahte buoridit sámi bonjuolbmuid dili.

Doaibmabidju 31:
**Doarjut dutkama, mainna
ovdánahttit sámegeleaid
sohkabealle- ja seksualitehta-
máŋggabealatvuoda ektui**

Ráđđehus áigu almmuhit ohcanláhkai dutkanbarggu bonjuolbmuid historjjálaš praksisiid, gielaja terminologijja birra Sámis, ovdánahttin dihte sániid sohkabealle- ja seksualitehtamáŋggabealatvuodas iešguđet sámi gielaide.

Doaimbaidju 32:

**Minoritehtaráđđeaddit galget
čalmmustahttit áigeuovdilis
veahkkefálaldagaid ja
-bálvalusaid**

Joatkkaskuvllaid, nuoraidskuvllaid ja rávisolbmuid oahpu minoritehtaráđđeaddiin lea erenoamáš gelbbolašvuotta negatiiva sosiála kontrolla, bággonáitaleami ja gudnái čadnon veahkaválddi ektui. Barggusteaset sii deaividit maidái ohppiiguin, geat ohcet ráđiid ja bagadallama lhbt+ gažaldagain. Minoritehtaráđđeaddit galget čalmmustahttit áigeuovdilis veahkkefálaldagaid ja -bálvalusaid dán ulbmiljovkui.

Doaimbaidju 33:

**Ovdánahttit
máhtolašvuodačoahki lhbt+
birra dárogieloahpahussii,
oahpistanprográmmii ja
rávisolbmuid ohppui**

IMDi ja HK-dir galget ovttasbarggus eaktodáhtolaš organisašuvnnaiguin ovdánahttit doarjjaressurssaid, maiguin dárogieloahpaha ja oahpistanprográmma oahpaheaddjit ja bagadallit sáhttet bajidit gelbbolašvuodaset sohkabealle ja seksualitehtamánnggabealatvuodas. Doarjjaressurssaid bokte galget maid juohkit dieđuid skuvlaeaggádiidda ja jodiheddjiide, geat barget rávisolbmuid oahpuin, dan birra mo atnit njuolggadusaid mat gusket diehtujuohkimii ja dieđiheapmái etáhtaid gaska, go badjánit áššit negatiiva sosiála kontrolla ektui.

Doaimbaidju 34:

**Bargat sisafárrejeaddji álbmoga
miellaguottuid ovdii**

Ráđdehus áigu doarjut lhbt+-organisašuvnnaid ja eará organisašuvnnaid ovttasbarggu, man olis barget sisafárrejeaddjiid miellaguottuid ovdii sohkabealle- ja seksualitehtamánnggabealatvuoda ektui.

Doaimbaidju 35:

**Ovdánahttit dulkkaid
bagadallanmateriála**

Leat mearridan ovdánahttit dulkkaide digitála lhbt+ áššiide guoskevaš bagadallanmateriála dulkoma birra ja terminologalaš bagadusa lhbt+ áššiid birra, nu ahte sihkarastet minoritehtagiellagiid rivttiid vuostáiváldojuvvot oadjebas, rabas ja profešuvnnalaš vugiin.

Doaimbaidju 36:

**Diŋgot dutkama dakkár
bonjuolbmuid mánnggadáfot
vealaheamis, geain lea
minoritehtaduogáš**

Ráđdehus áigu diŋgot dutkama mánnggabealat vealaheamis maid bonjuolbmot vásihit, geain lea minoritehtaduogáš, dutkama eaktodáhtolaš organisašuvnnaid vásáhusaid birra ja dutkama bonju dorvoohcciin vásáhusaid birra vuostáiváldin-, ássan- ja oahpásmuvvanáigodagas.

ÁNGIRUŠŠANSUORGI 2:

Transolbmot ja olbmot, geaid sohkabealli ii kongruere identitehtain

MIHTUT:

- Ovttaárvosaš almmolaš bálvalusat transolbmuide ja olbmuide, geaid sohkabealli ii kongruere identitehtain
- Ollislaš regiovnnaš dikšofálaldagat
- Lasihit máhtu mo transolbmot ja olbmot, geaid sohkabealli ii kongruere identitehtain, vásihit bargoeallima, vai sihkarastet eanet fátmasteaddji bargoeallima
- Eanet dohkkeheami transolbmuide ja olbmuide, geaid sohkabealli ii kongruere identitehtain

Doaimbidju 37:
**Čohkket máhtu transolbmuid
bargoallinvásihusain**

Ráđđehus áigu almmuhit ohcan láchkai proševtta, mas čohkkejit máhtu transolbmuid bargoallinvásihusain stáhta tariffaguovllus.

Doaimbidju 38:
**Gárvet ollislaš, regiovnalaš
dikšofálaldaga olbmuide,
geaid sohka-bealli ii kongruere
identitehtain**

Regiovnalaš dearvvašvuodadoaimmahagat galget dievasmahttit dikšofálaldaga ásaheami olbmuide, geaid sohka-bealli ii kongruere identitehtain, ovttasráđiid geavaheddjiiguin, suohkaniiguin, dearvvašvuodadoaimmahagaiguin ja Oslo universitehtabuohcciviesu DF nationála dikšofálaldagain. Lassin dasa ahte čielggadit ja dikšut pasieanttaid, geaid sohka-bealli ii kongruere identitehtain, regiovnalaš fálaldagat galget searvat máhtolašvuodaovddideapmái spesialistadearvvašvuodabálvalusas ja suohkaniid dearvvašvuoda- ja fuollabálvalusas. Regiovnalaš ovttadagat galget deatuhit diehtujuohkima báikkálaš dearvvašvuodadoaimmahagaide ja suohkaniid dearvvašvuoda- ja fuolahabálvalusaide ja bagadallat daid diagnosaid, divššu ja pasieantamannolaga ektui, go pasienttaid sohka-bealli ii kongruere identitehtain.

Doaimbidju 39:
**Árvvoštallat mo nannet
davviriikkalaš ovttasbarggu
divššu ektui, mii addo olbmuide
geaid sohka-bealli ii kongruere
identitehtain**

Obbalaččat dárbbášuvvo eanet dutkan, máhtolašvuolta ja gelbbolašvuolta sohka-bealleinkongruenssa birra ja mo iešguđetlágan dilálašvuodát berrejit čielggaduvvot ja dikšojuvvot dearvvašvuodabálvalusas. Seammás álbmogis eai leat ollu olbmot, geaid sohka-bealli ii kongruere identitehtain ja fágabirrasat leat smávvat. Dat čájeha man mávssolaš buorre fágalaš ovttasbarggu riikkarájáid badjel lea. Ráđđehus áigu árvvoštallat mo sáhtášii nannet davviriikkalaš ovttasbarggu sohka-bealleinkongruenssa dikšuma ja dutkama olis.

Doaimbidju 40:
**Nannet doaimmaid
buohtalastima almmolaš
sektoriid rájáid rastá vai
buorebut čuovvolit olbmuid,
geaid sohka-bealli ii kongruere
identitehtain**

Ráđđehus galgá bargat dan ovdii ahte nannet iešguđet sektoriid ovttasbarggu ja bálvalusaid koordinerema olbmuide, geaid sohka-bealli ii kongruere identitehtain.

ÁNGIRUŠŠANSUORGI 3:

Buohkaid fátmmasteaddji valášhtallan

MIHTUT:

- Eai makkárge hehttehusat valáštallamii searvat
- Lasihit máhtolašvuoda bonjuolbmuid searvamis valáštallamii
- Ovddidit buori iešgova ja positiiva gorutidentitehta lášmmohallanfágas

Doaibmabidju 41: **Ovdánahttit máhtu bonjuolbmuid searvamis valáštallamii**

Ráđđehus áigu dingot máhtolašvuodačoaggima dan birra mo lhbt+ ja bonjuolbmot vásihit valáštallamis oasálastima, ja deattuhit dan mii váikkuha rabasvuhtii ja oasálastimii.

Doaibmabidju 42: **Váikkuhit dasa ahte dihtomiellalašvuoha lassána dan hárrái makkár oktavuoha lea valáštallama, sohkabeallerollaid ja -stereotyhpaid gaskkas**

Ráđđehus áigu ovttasráđiid Norgga valáštallanlihtuin ja olympialaš ja paralympialaš lánveggottiin (NIF) bovdet áššedovdiid čoahkkimii gieđahallan dihte hástalusaid, mat čatnasit valáštallamii, sohkabeallerollaide ja sohkabeallestereotyppijaide, ja mo dat sáhttet hehttet bonjuolbmuid searvamis valáštallamii.

Doaibmabidju 43: **Nannet Oahpahusdirektoráhta bagadusa doarjagiid ektui mat addojit sohkabeali ja seksualitehta oahpahussii**

Ráđđehus áigu nannet Oahpahusdirektoráhta bagadusa, mainna dorjot praksisiid ja dilálašvuodaid, mat sáhttet ovddidit buori iešgova ja positiiva gorutidentitehta lášmmohallanfágas.

Ángiruššan Norgga olggobealde

MIHTUT:

- Suddjet bonjuolbmuid vealaheami, oaguheami ja veahkaválddálašvuoda vuostá
- Vuhtiiváldit bonjuolbmuid eallindiliid ja olmmošvuoigatvuođaid ovdánahttinovttasbarggus
- Suddjet bonjuolbmuid ja fállat sidjiide vuođđobálvalusaid humaniteara roasuin
- Siviilaservvodatorganisašuvnnain lea cuogga ja vejolašvuohta ovddidit fáttmasteami ja olmmošvuoigatvuođaid bonjuolbmuide

Doaibmabidju 44:

**Ráhkadit davviriikkalaš
geaidnokárta, mainna vuosttildit
lassáneaddji vuostehágu
dásseárvvu ja bonjuolbmuid
vuoigatvuođaid vuostá**

Davviriikkaid dásseárvoministarat galget ovttas vuosttaldit dásseárvvu hedjoneami ja vuostehágu dan vuostá. Ráhkaduvvo davviriikkalaš geaidnokárta, maid Davviriikkalaš ministtarráđđi galgá čuovvulit davviriikkalaš dásseárvo-ovttasbarggu olis.

Doaibmabidju 45:

**Vuoruhit seksuála ja
eatnánandearvvašvuođa ja
-rivttiid buohkaide**

Norga áigu ovttas eará riikkaiguin bargat sohkaibeliid dásseárvvu hedjoneami vuostá ja dan ovdii ahte seksuála ja eatnánandearvvašvuohta ja -rivttit (SEDR, dárogillii seksuell og reprodktiv helse og rettigheter, SRHR) livčče buohkaid olámuttus. Ollislaš seksualitehtaoahpahus skuvllas ja skuvlavuogádaga olggobealde lea dehálaš oassin dás. Ángiruššan bonjuolbmuid ovdii galgá loktejuvvot olgoriikkabálvalusa ođđa bagadusa bokte SRHR barggus. Bonjuolbmot ja sin organisašuvnnat galget váldojuvvot mielde

ovddidit SEDR riikkadásis ja multilaterála forumiin. Norga galgá maid leat mielde nanneme fátmasteami bonjuolbmuid dárbbuid SEDR ja hiv dutkamis vuođđodearvvašvuođabálvalusas ja dearvvašvuođavuogádagain.

Doaibmabidju 46:

**Leat láidesteaddjin dasa ahte
bonjuolbmuid dásseárvvu
ja olmmošvuoigatvuođat
vuhtiiváldojuvvot multilaterála
organisašuvnnain**

Norga áigu lihttudat eará riikkaiguin ja searvat relevánta ON-organisašuvnnaide, Máilmibánjkui ja globála foanddaide ja dan bokte láidestit dasa mo eanet vuogádatlaččat fátmastit bonjuolbmuid go ON olis bargat guoddevašvuođaagendain ja geafivuođa vuosttaldemiin. Ovddiduvo ja váldojuvo atnui máhtolašvuođamateriála bonjuolbmuid vuhtiiváldimis áššáiguoskevaš forumiin. Bonjuolbmuid rievttit galget vuhtiiváldojuvvot ráđdehusa ođđa doaibmaplána nissoniid rivttiid ja dásseárvvu birra olgoriikka- ja ovdánahttinpolitihkas, ja Norga galgá bargat bonjuolbmuid fátmasteami ovdii dakkár organisašuvnnain go UN Women ja ON álbmotfoanda.

Doaibmabidju 47:

Deattuhit gulahallama bonjuolbmuid ovddasteddjiiguin ja doarjut ruđalaččat sin organisašuvnnaid

Gulahallan ja ovttasbargu bonju aktivistaiguin ja sin organisašuvnnaiguin iešguđet riikkain lea mávssolaš jos áigut lihkostuvvat bonjuolbmuid rivttiid ja fátmasteami ovddidemiin. Norga dáhttu bonjuolbmuid jienaid gullot, ja koordinere ángiruššama riikkadásis ja riikkaidgaskasaš dásis ja gulahallá ja ovttasbargá áššis bonjuolbmuiguin. Norga galgá ruđalaččat doarjut Norgga, riikkaidgaskasaš ja báikkálaš lhbt+-organisašuvnnaid, ja nu nannet sin kapasitehta máhtolašvuoda ja vásihuslonohallama bokte.

Doaibmabidju 48:

Vuoruhit ja joatkit ángiruššama bonjuolbmuid rivttiid ovddas Eurohpás EES-ruhtadeami bokte

Norga váikkuha EES-ruhtadeami bokte Eurohpá sosiála ja ekonomalaš dássemii. Siviila servvodaga doarjjafoanda lea bákkolaš buot vuostáiváldiriikkaide. Norga áigu vuoruhit ja joatkit ángiruššama bonjuolbmuid ovddas ođđašiehtadallamiin EU ja vuostáiváldiriikkaiguin boahtte EES-ruhtadeami áigodaga várás 2024 maŋná.

Doaibmabidju 49:

Váikkuhit dasa ahte bonjuolbmuid dárbu suddjemii ja vuodđobálvalusaide vuhtiiváldojuvvo humaniteara responsas

Norga addá norgalaš ja riikkaidgaskasaš humaniteara organisašuvnnaid bokte stuorra humaniteara doarjaga riikkaide, madda roasut ja riiddut leat čuohcan. Gulahaladettiinis ja ovttasbarggadettiinis eará stáhtaiguin ja doarjjaaddiiguin, ON:in ja humaniteara organisašuvnnaiguin, áigu Norga bargat dan ovdii ahte bonjuolbmuid erenoamáš dárbbut suddjemii ja dearvašvuodabálvalusaide vuhtiiváldojuvvošedje humaniteara barggus. Norga áigu bargat dan ala ahte bonjuolbmuid ja sin organisašuvnnaid buorebut fátmastit humaniteara bargguid ovdánahttimis ja čađaheamis.

«Mii eat leat vel joksán mihtuid
dan ektui ahte mis livččii friddja,
fátmmasteaddji ja oadjebas
servvodat buohkaide.»

Olggosaddán:
Kultur- ja dásseárvodepartemeanta

Almmolaš ásausat sáhttet dingot
lassigáhppálagaid dáppe:
Departemeanttaid sihkkarvuoda- ja bálvalusorganisašuvdna
publikasjoner.dep.no
Telefovdna: 22 24 40 00

Prentehusnummir: V-1041 S
Design: Anagram Design
Foto: GettyImages
Deaddileapmi: Departemeanttaid sihkkarvuoda- ja bálvalusorganisašuvdna
05/2023 – Preantalohku: 60

